

Asocialita a antisocialita mladých lidí

Martina Urbanová

Ve dnech 5.–7. dubna 2000 se uskutečnil v Zátoni u Českého Krumlova seminář sekce sociální patologie Masarykovy české sociologické společnosti.

Seminář byl věnován problematice asociálního a antisociálního chování mladých lidí, jako obzvláště burcujícímu sociálně patologickému jevu, pozorovatelnému v naší společnosti. I přes značnou nejednoznačnost používaných termínů je možné chápat asociální chování jako chování společensky lhostejné, a to jak vůči druhým, sobě samotnému, tak i vůči celé společnosti. Chování antisociální je pak jasně protisociální, s cílem společnost narušit, změnit nebo ohrožit. Pozornost semináře se z hlediska šíře daného tématu omezila pouze na negativní deviace.

První den jednání otevřel referát „Kriminogenní postoje a relativní sociální deprivace – porovnání dospělých a mládeže“ (doc. PhDr. Jiří Buriánek), který konstatoval daleko větší ohrožení mládeže šikanováním, špatnými vztahy na pracovišti, úplatky, porušováním předpisů. Poté následoval příspěvek „Kriminogenní faktory v životě společnosti“ (PhDr. Martin Cejp), upozorňující na velkou roli mladých lidí v nižších sférách organizovaného zločinu.

První blok středečního odpoledne uzavřel PhDr. Milan Kincl se svým příspěvkem „Asocialita jako způsob života“, ve kterém se zaměřil na významnou úlohu divadla v životě mladých lidí, při formování jejich postojů, hledání pravdy a spravedlnosti. Právě divadlo nabízí řadu ukázek řešení našich denních krizí. Skvělou úlohu pak plní v terapeutické praxi, kdy člověk není divákem, ale stává se hercem.

Druhý blok semináře byl vyplněn příspěvkem pedagogů právnické fakulty MU v Brně. Jako první vystoupil doc. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, jehož příspěvek o asociálním a antisociálním protiprávním chování v postmoderní společnosti vzbudil velký ohlas. Široká diskuse se hlavně rozběhla o problematice hledání pravdy v postmoderní společnosti, úloze morálky a hledání pilířů sjednocujících společnost. Další zajímavý příspěvek „Asocialita a antisocialita mladých lidí a formování postojů k právu“ (JUDr. Karin Kuhnová) se zaměřil především na složitou situaci a tápání mladistvých. Blok pokračoval příspěvkem PhDr. Martiny Urbanové „Sociální anomie jako důsledek asociálního a antisociálního chování“, ve kterém bylo upozorněno především na nebezpečí narůstající lhostejnosti mladých lidí vůči ostatním a vůči společnosti jako celku. S velmi kladnou odezvou se setkal referát doc. JUDr. Pavla Hungra „Poznámky k podnikatelským aktivitám mladých lidí“, který vycházel z autorova vlastního pozorování a byl formulován jako řada

hypotéz, které by si jistě zasloužily empirického potvrzení.

Poslední předvečerní blok patřil ing. Josefu Drlíkovi a jeho příspěvku „Tremping mládeže jako kritika konzumní společnosti“.

Večerní blok byl věnován odborníkům z praxe: Mgr. Radka Macháčková se zabývala projektem pomoci obětem domácího násilí a obchodu se ženami v SRN. Jenom v Berlíně je 5000 případů obětí domácího násilí ročně a asi 1000 klientek se dostane každý rok do berlínského projektu. Zajímavé byly i informace o řešení prostituce v Německu. Prostitutky jsou zde nuceny platit daně z příjmu, přičemž prostituce není vedena jako živnost, a prostitutka je povinná podávat doklad o svých příjmech formou čestného prohlášení na finančním úřadě. Pokud tak neučiní nebo částka neodpovídá realitě, existuje tvrdý postih. O jednom z projektů pomoci u nás (AKORUS – psychosociální centrum pro ženy), založeném v roce 1998 v Praze 9, informovala Mgr. Zdena Bednářová. AKORUS se stal dobrou záchytnou sítí pro týrané ženy, umožňuje anonymní bydlení, rekvalifikace, rozvoj zájmové činnosti.

PhDr. Stanislav Jabůrek se zamyslel ve svém příspěvku „Čo bolo to bolo“ nad zánikem volnočasových aktivit mládeže, které byly vázány dříve na PO nebo SSM. Také ZUČ se neustále potýká s nedostatkem finančních prostředků a téměř mizí. Dochází tak a vlastně již došlo k nesmyslnému rušení klubů mládeže, LI-DUŠEK, ZUČ – tj. záchytné sítě pro mladé delikventy.

Do daleké Afriky nás přenesl příspěvek PhDr. Hany Malinové z jejího šestitýdenního pracovního pobytu v Zimbabwe. Otřesné byly správy o vymírání obyvatelstva v důsledku chudoby a AIDS. Střední délka života je v této africké zemi pouze 49 let. Kulturní tradice země přitom nedávají příliš šanci účinnému boji s AIDS.

Čtvrteční dopoledne zahájil PhDr. Petr Sak svým příspěvkem „Asocialita a antisocialita společnosti a mládeže“. Doc. PhDr. Jiří Semrád pak ve svém příspěvku upozornil na zanedbání primární prevence – výchovy, která se redukuje na péči, základní lidské potřeby, ale nerozvíjí osobnost.

Další blok patřil pracovníkům z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. Zazněly zde tyto příspěvky: „Děti v ústavní výchově“ (PhDr. Kazimír Večerka), „Kriminologický rámec výzkumu“ (PhDr. ing. Jan Neumann), „Podíl dětí na trestné činnosti“ (Mgr. Martin Žárský). Zvláště v posledním uvedeném referátu zaznělo konstatování, že nejhorší situace v podílu dětí na trestné činnosti je v Ostravě, Praze, Karvině, Brně a Mostě. Blok dále pokračoval příspěvky: „Děti, právo, ústavní a ochranná výchova“ (Mgr. Simona Diblíková

vá), „Poznatky a závěry z empirického výzkumu dětí v ústavní péči“ (Mgr. Jakub Holas). O stejné problematice jako Mgr. Holas, ale z kazuistického hlediska, promluvila i PhDr. Markéta Štěchová.

Páteční dopoledně zahájila PaedDr. Milada Řezníčková „Drogy u mládeže a související sociálně patologické jevy“, která upozornila na některá nebezpečí plynoucí z podceňování marihuany, dále vyslovila svůj názor na antidrogový zákon, jehož pozitivum vidí v tom, že se vůbec zachytná centra doví o narkomani a mohou mu pomoci.

Referát doc. PhDr. ing. Věry Majerové poukázal na výzkum mezi studenty ČZU týkající se asociálním jevů. Malé oblíbené se u studentů těší zejména Ukrajinci a Romové.

S velkým zájmem se setkala vystoupení doc. JUDr. Josefa Zapletala „Strach ze zločinu a některé jeho souvislosti“. Morální paniku podněcují zejména masmédia. Nejdůležitější je podle autora příspěvku se orientovat na rozvíjení kvality života. Nepořádek a krimi-

nalita jsou velmi propojeny.

Konferenci zakončil svým vystoupením „Občanský ethos a jeho sdělitelnost“ Alexandr Svoboda. Ve svém působivém vystoupení apeloval na vytvoření etické společnosti, rozvíjení občanského étosu, občanské ctnosti.

Seminář se snažil inovativním způsobem analyzovat asociální a antisociální chování zejména u mladých lidí. V průběhu celého semináře se naskytl široký prostor nejen pro zajímavé referáty, ale i pro volnou diskusi, poznámky, zamyšlení a otázky. Na akci se setkali sociologové, psychologové, pedagogové a specialisté dalších zejména společenských věd, což umožnilo komplexní pohled na danou problematiku, výměnu zkušeností a nastínění možné spolupráce. Účastníci semináře se shodli na užitečnosti dalších podobných setkání. Celé setkání provázela velmi neformální, příjemná a dělná atmosféra. Závěrem lze dodat, že pořadatel semináře připravuje vydání sborníku, které umožní vrátit se k některým zajímavým myšlenkám.